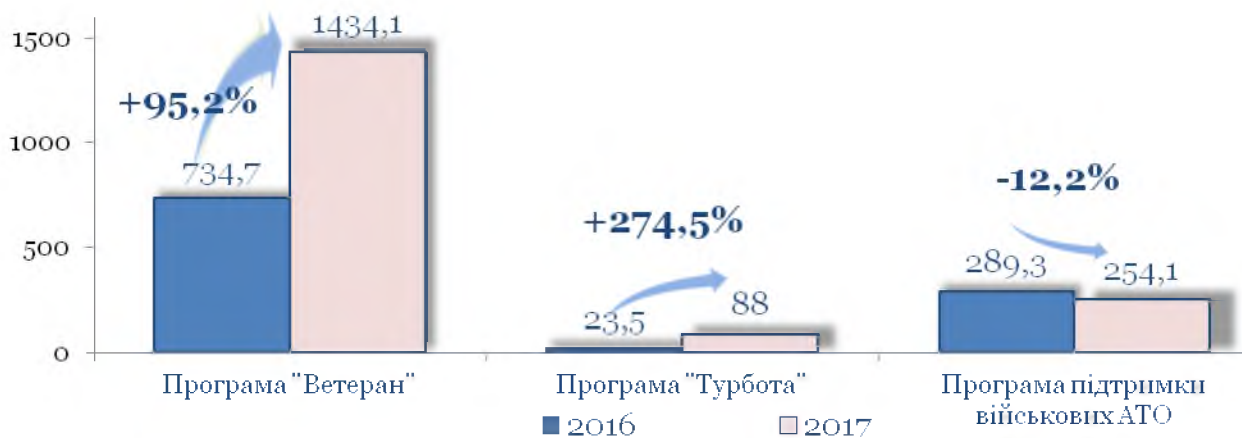

НАСКІЛЬКИ ЕФЕКТИВНИМИ НАСПРАВДІ Є РЕГІОНАЛЬНІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ?

В умовах економічної нестабільності одним із найважливіших напрямів діяльності держави є соціальний захист населення. Його функціональне призначення полягає у забезпеченні за рахунок бюджетних та інших коштів матеріальної підтримки вразливих верств суспільства у випадку реалізації соціальних ризиків. Зважаючи на вагоме значення цього напрямку діяльності держави у забезпеченні соціальної справедливості, стабільності й безпеки в країні, його фінансування здійснюється за рахунок бюджетів усіх рівнів, а також позабюджетних цільових фондів.

Видатки обласного бюджету на соціальний захист об'єднують головним чином видатки на фінансування спеціалізованих геріатричних та інтернатних закладів. Так, у Тернопільській області за рахунок коштів обласного бюджету забезпечується функціонування двох дитячих будинків-інтернатів, чотирьох психоневрологічних будинків-інтернатів, геріатричного пансіонату та деяких інших установ. Втім, крім фінансування цих закладів у складі видатків на соціальний захист населення щорічно передбачають кошти на реалізацію трьох регіональних цільових програм: «Ветеран», «Турбота» та Програму підтримки військових АТО. При цьому темпи зміни видатків на їхню реалізацію у розрізі програм характеризуються значними відмінностями (рис. 1).

Рис. 1. Показники фінансування з обласного бюджету регіональних цільових програм соціального захисту у I півріччі 2016-2017 рр., тис. грн.

Так, у першому півріччі 2017 року видатки на регіональну програму «Ветеран» збільшились практично вдвічі до 1,43 млн. грн.; на програму «Турбота» – в 3,7 рази до 88,0 тис. грн., тоді як на Програму підтримки воїнів АТО було виділено менше коштів, ніж роком раніше.

Головну роль у майже дворазовому зростанні видатків обласного бюджету на програму «Ветеран» відіграло підвищення розміру щомісячної доплати до пенсії для воїнів ОУН-УПА – якщо у 2016 році розміри такої доплати склали 200 грн./міс., то у 2017 році – 500 грн./міс. В цілому на ці доплати у I півріччі 2017 року було витрачено 1,21 млн. грн.

Підвищення розміру пенсійних доплат, на наш погляд, можна визначити як раціональне рішення, що сприяло зростанню рівня ефективності видатків на соціальний захист населення. Очевидно, що виплачувані у 2016 році доплати у розмірі 200 грн./міс. (приблизно 1/5 від розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних) справляли незначний вплив на рівень добробуту осіб, яким вони були призначені. Відтак, після підвищення ці трансферти матимуть більш відчутний вплив на рівень добробуту відповідної цільової категорії громадян.

Проблема низького розміру виплат характерна і для іншої регіональної цільової програми, а саме Програми підтримки воїнів АТО. Так, для членів сімей загиблих воїнів АТО за рахунок коштів обласного бюджету виплачується щомісячна допомога у розмірі 200 грн. У I півріччі 2016 року таку допомогу отримали 110 осіб, у I півріччі 2017 року більше 160 осіб. Не зважаючи на в цілому раціональну ідею щодо забезпечення матеріальної підтримки родин загиблих воїнів АТО, її практичне втілення можна визначити як непродумане. Виникає питання щодо обґрунтованості розмірів щомісячних виплат, доцільності їхнього здійснення (зважаючи на мізерні розміри), а також відсутності заходів щодо морально-психологічної реабілітації цієї категорії громадян. Обмежуватись виплатою незначних за розміром допомог у цьому випадку неприпустимо.

Характерною однакою регіональних цільових програм у сфері соціального захисту населення є спрямування частини бюджетних коштів на фінансування статутної діяльності громадських організацій, які покликані захищати інтереси відповідних цільових категорій громадян. У I півріччі 2017 році на діяльність 17 ветеранських організацій з обласного бюджету було спрямовано 93,2 тис. грн., а в цілому за рік заплановано виділити 290,0 тис. грн. Це становить понад 8,8% сукупних видатків на реалізацію регіональної цільової програми.

У складі видатків на виконання програми «Турбота» на фінансування статутної діяльності організацій інвалідів за I півріччя 2016 року було виділено 22,8 тис. грн., або понад 97,0% сукупного обсягу. У 2017 році на ці ж потреби було виділено 45,4 тис. грн., або більше половини обсягу фінансування цієї програми (рис. 2).

Рис. 2. Фінансування статутної діяльності громадських організацій у складі видатків обласного бюджету на регіональну цільову програму «Турбота» у I півріччі 2016-2017 рр., тис. грн.

Виділення коштів бюджету на підтримку статутної діяльності громадських організацій можна розглядати як прояв марнотратства, адже воно не передбачає фінансування конкретних проектів, а лише покриття адміністративних витрат певних інституцій. На наш погляд, така практика має бути зведена до мінімуму. Більш раціонально виділяти кошти на конкретні проекти, які відповідають загальній ідеї регіональної цільової програми та спрямовані на досягнення її цілей. Відбір таких проектів та їхніх виконавців можна було б здійснювати за результатами конкурсу, що дало б змогу спрямувати фінансування на найбільш актуальні напрями та підвищити в цілому ефективність виконання цільових програм.